

עטרת מרדכי

העלון השבועי להפצת תורה ברוחו של מרן הגה"צ הראשל"צ הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

ח' אב ה'תשפ"ה | עלון מס' 525 | פרשת דברים

המאמר המרכזי

מאת ראש המוסדות הרב עקיבא יגאל אבן דנאן שליט"א

יש לנו כח!

וזה עניין של זמן שיראת שמים מסולפת כזו תביא לחורבן מוחלט.

ולכן בענוותנותו הבין שרק חורבן קשה של ירושלים וביהמ"ק יביא לעצירת מגפת השנאה ולשינוי התודעה אצל הדור הבא, שכלי שלום וענווה אין באמת עבודת ה' ואין אפשרות לקיום. וביתר עמקות הוא הבין שאם הגיע מצב כזה בעם ישראל שיש יהודים שחיים בשנאה כזו אחד כלפי השני, ומוכנים להחריב הכל מתוך שנאתם, מימלא בית המקדש כבר חרוב ושמן שהרי: **"היכל ה' היכל ה' המה" (ירמיה ז') - חיבור הלבבות של כלל ישראל הוא הוא המשכן והמקדש להשכנת השכינה בישראל.**

ולפיכך רבי יוחנן שיבח את ענוותנותו וקרא לו בתואר כבוד "רבי זכריה", משום שרבי זכריה שהיה ראש הסנהדרין לא חיפש לשרוד במעמדו, והיה מוכן להקריב את כל חייו וחיי משפחתו ודורו יחד עם חורבנה של ירושלים, כדי ללמד שכל היסוד של עבודת ה' הוא ענוה ואהבה. ואכן חכמים הודו לו ולא הרגו את בר קמצא, כדי שילמד הלקח לדורות עולם. ואם כן זו ענווה של בניין ותקומה. כפי שאומרים חז"ל: "סתירת זקנים בנין".

עפ"י מהלך זה ניתן לומר בס"ד שזו הסיבה שרבי יוחנן ביקש מאספסיינוס קיסר: **"תן לי יבנה וחכמיה" ולא ביקש שלא יחריב את ירושלים,** משום שהבין שגם אם הקיסר לא יחריב אותה, היא תחרב מימלא עקב מלחמת האחים והשנאה ששררה בירושלים. ולכן **ביקש את יבנה שחרתה על דגלה את מידת הענוה והאהבה כלפי כל אדם.** כפי שאומרת הגמרא (ברכות יז) שחכמי יבנה היו רגילים לומר: **"אני בריה וחברי בריה"** (מסביר רש"י "אני - העוסק בתורה בריה אני, וכן חברי עם הארץ בריה הוא"), ורבי לויטס רבה של יבנה היה רגיל לומר: **"מאד מאד הוי שפל רוח"** (אבות פרק ד), ובמקום של ענוה ואחדות תוכל להיות תקומה לתורה - תקומה לכלל ישראל.

עם ישראל נמצא כעת בזמן מיוחד, בזמן מלחמה, מתוך אחדות וענוה, ומתוך אהבה גדולה לארץ הקודש, ואין לך סגנונה גדולה מזו לתיקון חטא המרגלים שמאסו בט' באב בארץ חמדה. **ומילא עתה יש לנו כוח לומר לקב"ה בתחינה ובבקשה (תהילים קב): "אַתָּה תָּקוּם תִּרְחַם צִיּוֹן כִּי עַתָּה לַחֲנֹנָה כִּי בָּא מוֹעֵד: כִּי רָצוּ עַבְדֶּיךָ אֶת אֲבִינָה וְאֶת עֶפְרָה יַחְנֹנֶה."**

בברכת שבת חזון לבניין ירושלים בשלום ובשמחה

הגמרא במסכת גיטין (דף נו) מספרת שחורבן בית המקדש נגרם ע"י מעשה של קמצא ובר קמצא, שבסופו הלך בר קמצא, שגורש מסעודתו של קמצא בבוסת פנים, להלשין אצל הקיסר שהיהודים מרדו בו. ואמר לקיסר שהוא יכול להוכיח זאת, ע"י שהקיסר ישלח קרבן להקריב בבית המקדש, והם לא יקריבו אותו. ואכן הקיסר נתן בידיו עגלה מובחרת לקרבן. אך בדרך הטיל בר קמצא מום בעגלה בניב של השפתים או בדוקין שבעין [המהרש"א מסביר שדור החורבן חטאו בחטא השפתים ובצרות עין אחד כלפי השני ולכן משמים סיבבו שדווקא שם יטיל בר קמצא מום]. כשהוא הגיע לביהמ"ק ראו החכמים את הקרבן, אך סברו שיש להקריבו למרות המום, משום שהבינו היטב את המשמעות של מה שעתידי לקרות אם לא יקריבו אותו. אך רבי זכריה בן אבבולס שהיה גדול החכמים אמר שאם יקריבו אותו, יאמרו כולם שמותר להקריב קרבן עם מום על גבי המזבח, ולא יבינו שהקרבן קרב רק משום שלום מלכות. לפיכך טענו חכמים שאם כך אין ברירה אלא להרוג את בר קמצא, משום שהוא ילך להלשין לקיסר. אך גם לכך התנגד רבי זכריה וטען שיאמרו כולם שמי שמטיל מום בקרבן נהרג, ולא יבינו שהוא נהרג בגלל שהוא מלשין. ואכן הלך בר קמצא והלשין וזה גרם שהקיסר שלח את טיטוס שהחריב ושרף את ביהמ"ק.

על מעשה זה אמר רבי יוחנן: **"ענוותנותו של רבי זכריה בן אבבולס, החריבה את ביתנו, ושרפה את היכלנו, והגליתנו מארצנו".**

ולכאורה פלא מדוע באמת רבי זכריה טען שלא להקריב הקרבן או להרוג את בר קמצא הרי היה ברור שזה יביא לחורבן?! ומדוע רבי יוחנן קורא להחלטה קשה זו: ענוה? ומה הטעם לכבדו ולקרוא לו **"רבי זכריה"** יחד עם ביקורת קשה כ"כ? ועוד קשה מדוע חכמים הקשיבו לו, הרי בחילול ה' אין חולקים כבוד לרב, ואין לך חילול ה' יותר מחורבן בית המקדש?!

חידוש האדמו"ר הפני מנחם זיע"א (ואתחנן תשנ"ג) שרבי זכריה הבין שמצב הדור כל כך קשה בשנאה ולשון הרע ואנשים לא יאמרו שבר קמצא נהרג ע"י חכמים בגלל שאמר לשון הרע, אלא הם יתחילו לעשות פילפולים ולומר שמכאן ראיה שמי שמטיל מום בקרבן צריך להיהרג, או שיפלטו לקחת מכאן ראיה שמותר להקריב בעל מום ע"ג המזבח, והם לא יקחו מזה שום מוסר שבגלל שנאת חינו נאלצים לבסוף לעבור על איסור תורה ולהקריב קרבן בעל מום. ולפיכך הבין ששום פתרון לא יביא לשינוי מהותי,

החיזוק השבועי

למה לחכות למשיח?

רמב"ם - "המלך המשיח עתיד להחזיר מלכות בית דוד למקומה ובונה המקדש ומקבץ ישראל ומחזיר המשפטים... וכל מי שאינו מאמין בו או שאינו מחכה לו לא רק בנביאים הוא כופר אלא בתורה ובמשה רבינו שנאמר ושב ה' את שבותיך". מבואר ברמב"ם שני חלקים: א- להאמין בביאת המשיח. ב- לחכות לו. מקשה החת"ס מדוע אמונה בביאת המשיח היא מעקרי האמונה הרי אפשר

לזכות לחיי עולם הבא גם בלי משיח, מה כל כך מהותי בביאת המשיח?

תכלית ביאת המשיח מבואר ברמב"ם "ולא ירצו כל העולם אלא לדעת את ה'". יהודי שמצפה לביאת המשיח כי הוא מרגיש רחוק מה', הוא יודע שכשיבוא המשיח הוא ירגיש את קירבת ה', לכך הוא משתוקק לביאת המשיח, מי שלא מחכה כי טוב לו הוא לא מחפש קירבת ה' לכן הוא נקרא כופר. בתשעה באב בוכים על חורבן המקדש, בוכים כי אנחנו רוצים וכמהים להתקרב לה' יתברך.

הליכות מבית מדרן

הלכות מצרן

מאת הרב יצחק חלימי שליט"א מאברכי הכולל

תשעה באב שחל במוצאי שבת

שבת - מתפללים כל תפילות שבת כרגיל, ואין משנים בסדרי התפילה כלום. כמו כן אין משנים מניגוני התפילה או קריאת התורה והפטרה כלום. ובמקומות שנהגו להתפלל במנגינות של צער - יש לבטל מנהגם אם לא שיצא מזה מחלוקת. ואין נמנעים משירי שבת הנהוגים כל שבת.

לימוד תורה - יש מחמירים שלא ללמוד תורה בשבת אחר חצות, ומתירים רק את הדברים המותרים ללמוד בתשעה באב. ויש מתירים ללמוד עד השקיעה, וכך נוהגים.

מנחה - טוב להקדים תפילת מנחה של שבת כדי שיאכל סעודה שלישית במתינות. וסדר תפילת מנחה הוא כבכל שבת ואין אומרים "צדקתך" אחרי החזרה.

סעודה שלישית - מותר בשבת לאכול בשר ולשתות יין, ולא ימנע מכבוד שבת בגלל ערב תשעה באב. ואפילו בסעודה שלישית שלאחר מנחה מותר בכל. ויכול לשבת לאכול עם בני ביתו ויכול לברך בזימון. אך צריך להפסיק מבעוד יום עם השקיעה לפני בין השמשות.

בין השמשות - אחרי השקיעה אסור לאכול, לשתות, לרחוץ או ללמוד תורה וכל דבר שהוא ב"שב ואל תעשה". אך דברים שהם ב"קום ועשה" - אסורים. ולכן לא יחליף בגדי שבת ולא ינעל נעלי גומי עד אחרי צאת הכוכבים.

המנהג הטוב הוא להכריז עוד מערב שבת שזמן תפילת ערבית במוצאי שבת יהיה כעשר דקות אחרי זמן צאת הכוכבים הרשום בלוח. ולפיכך במוצאי שבת ימתינו עד צאה"כ ויאמרו "ברוך המבדיל בין קודש לחול", יחלצו נעלי עור וינעלו נעלי גומי, יחליפו בגדי שבת וילבשו את הבגדים שלבשו ביום שישי, וילכו לבית הכנסת עם ספר של קינות.

ערבית של מוצאי שבת - לאחר צאת הכוכבים מתפללים ערבית בישיבה על הרצפה כרגיל, ואומרים קינות כרגיל בכל תשעה באב, רק מוסיפים "אתה חוננתנו" בתפילה.

הבדלה - אם לא אמר במוצאי שבת "ברוך המבדיל בין קודש לחול" ושכח לומר בתפילה "אתה חוננתנו" - וצריך לעשות בתשעה באב דבר האסור בשבת, לנסוע ברכב או להדליק חשמל וכדו', יאמר קודם לכן בלי שם ומלכות: "ברוך המבדיל בין קודש לחול" ואף ביום ראשון יאמר כן.

בבית הכנסת - מברכים "בורא מאורי האש" אחרי קדיש "תתקבל" שאחרי ערבית ואחר כך מתחילים איכה. ואשה שלא שמעה מאחרים תברך בעצמה על האש. ואין מברכים על הבשמים. ובמוצאי יום ראשון עושים הבדלה על הכוס בלבד ומברכים "בורא פרי הגפן" ו"המבדיל" בלבד. ואין מברכים על נר והבשמים.

הבדלה למי שאוכל בת"ב - מי שצריך לאכול בתשעה באב חייב להבדיל על הכוס תחילה. ומברך על הכוס שלוש ברכות: "הגפן", "בורא מאורי האש" ו"המבדיל" ולא יברך על "בשמים". ולא יבדיל מיד במוצאי שבת אלא בעת שירצה לאכול. [ואם מבדיל בבוקר לא יברך מאורי האש, שיכול לברך עד עמוד השחר] ואם צריך רק לשתות מים - יכול לשתות קודם שיבדיל. וכיון שגם איש זה צריך להזהר מלשתות יין שמשמח בתשעה באב, לכן לא ישתה ממנו אלא מעט ויתן לילד קטן שלא צם לשתות רוב רביעית. אם הוא צריך לשתות יין לרפואתו - מותר, ויכול להוציא אחרים ידי חובת הבדלה אף שאינם אוכלים.

שו"ת בחושן משפט

מאת הרב אהרון מזרחי שליט"א מרבני הכולל

לאחרונה נכנס לחצר הפרטית שלי נער שלא נראה כל כך ירא שמים, כששאלתי אותו מה הוא עושה בחצר הוא ענה שהוא מחפש את הכדור שלו, יצא במהירות ונמלט. לאחר שהמעשה חזר על עצמו כמה פעמים, תפסתי אותו והוצאתי אותו אך בדרך החוצה קרעתי בטעות את החולצה שלו. כעת הנער דורש שאני אשלם לו על החולצה. האם אני חייב?
תשובה:

כתב הרמב"ם (חובל ומזיק פ"א הט"ז) ז"ל "המזיק את חברו בכוונה בכל מקום חייב וכו', ואפילו נכנס לרשות חברו שלא ברשות והזיקו בעל הבית חייב, שיש לו רשות להוציאו ואין לו רשות להזיקו. אבל אם הוזק זה שנכנס בבעל הבית הרי בעל הבית פטור ואם הוזק בבעל הבית חייב מפני שנכנס שלא ברשות" הרי שלדעת הרמב"ם כל שנכנס שלא ברשות והזיקו בעל הבית שלא בכוונה פטור בעל הבית וכו' פ"מ מ"ד בשולחן ערוך סימן שע"ח סעיף ו'.

אומנם דעת רש"י (ב"ק מ"ח ע"ב) והראב"ד (ברמב"ם פ"ו ה"ג) אם נכנס שלא ברשות פטור כשהזיק בשוגג אך באופן הנ"ל שידע בו שנכנס חשוב נכנס ברשות וחייב על הנזק שנעשה בשגגה. וכתב החזו"א (ב"ק ס"ד ד' ס"ק ג') דגם להרמב"ם פטור דווקא שלא שינה ממנהגו של עולם אלא הלך לפי דרכו אך אם עלה לגג ונפל ברוח שאינה מצויה חייב וכתב דצ"ע בכל זה אך בשו"ת חות יאיר פטר גם בזה לדעת הרמב"ם.

אומנם מלשון הט"ז (סי' שפ"ד) משמע דכל שהוא בדרך הוצאה פטור ולשיטתו יש לומר דגם לרש"י יהיה פטור וכך הבין הפתחי חושן (ח"ו פ"א הערה נ"ט).
ודע שהמשנה למלך (עבדים פ"ג ה"ג) הקשה שמרן סותר עצמו שבסימן ד' (ס"א) כתב

הלכה למעשה

בעל הבית פטור מלשלם על הפסד החולצה, וכל שיגיע הפסד לבעל הבית יכול לעשות דין עם הגנב והפולש לחצירו.

שיעורי תורה מרבני בית מדרן

שיעורי תורה מרבני בית מדרן במגוון נושאים <<

עטרת תפארת

העלון מוקדש לע"נ מלכה גינה בת רחל ע"ה
לרפואת אשת מרן זיע"א הרבנית צביה חנה בת אביגיל תחי'
לרפואת עדי בת מוזל תחי' וריעות בת גילה תחי'

אורייתא הפרשה מזוית נשית

לשווא. שהרי כך אומרת רחב למרגלים ששלח יהושע: "ידעתי כי נתן ה' לכם את הארץ וכי נפלה אימתכם עלינו וכי נמגו כל ישיבי הארץ מפניכם", ומה גרם לפחד זה? – "כי שמענו את אשר הוביש ה' את מי ים סוף מפניכם בצאתכם ממצרים ואשר עשיתם לשני מלכי האמרי אשר בעבר הירדן לסיחן ולעוג אשר החרמתם אותם", שכל זה התרחש לפני ארבעים שנה, וכבר אז – "נשמע וימס לבבנו", ועד היום – "ולא קמה עוד רוח באיש מפניכם, כי ה' אלקיכם הוא אלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת".

בתלמוד ירושלמי מובא, שלפני שעם ישראל נכנסו לארץ, שלח יהושע שלושה מסרים לעמים היושבים בה. מסרים תקיפים ולא מתרפסים: או שתתפנו מרצון, או שתשלימו עמנו, או שתעשו עמנו מלחמה. הגרגשים ברחו לאפריקה, הגבעונים השלימו, ואילו שלוש-ואחד מלכים החליטו לצאת למלחמה, מלחמה בה ניצחנו את כולם. יושבי כנען מפחדים מבני ישראל פחד מוות כבר ארבעים שנה. לפי זה, נתאר לעצמנו איזה פחד אחז בהם מיד אחרי שהוביש ה' את מי ים סוף מפניהם! זהו שאומרת לנו התורה: אילו לא הפחדתם את עצמכם – היו האויבים שלכם בורחים ומשאירים לכם ארץ מלאה כל טוב בלי שום מלחמה. אילו לא הייתם מראים לאומות שיש לכם חשש כלשהו – הייתם נכנסים בחופשיות כבר מלכתחילה.

וכך גם בימינו, בדרך שבה נראה את עצמנו אל מול העמים, באותה דרך ממש גם הם יתייחסו אלינו.

חטא המרגלים, המוזכר בפרשתנו, היה מלווה גם בבכי רב. בכי שהחל אז ונמשך עד היום. "אמר להם הקב"ה: אתם בכיתם בכייה של חינום לפני, אני אקבע לכם בכייה לדורות" (במדבר רבה טז, כ). חורבן בית ראשון ובית שני, גירוש ספרד, ואף מתחילת מלחמת העולם הראשונה ועד גירוש גוש קטיף – הכול נעשה בבכייה גדולה, בכאב גדול. לפני החטא אומר להם משה: "ראה נתתי לפניכם את הארץ, באו ורשו את הארץ אשר נשבע ה' לאבותיכם לאברהם ליצחק וליעקב, לתת להם ולזרעם אחריהם" (דברים א ח). הדרך פתוחה בפניכם, זו ההזדמנות שלכם. ומסביר רש"י, שאף אומה לא הייתה מערערת על כניסתם של ישראל לארץ, ואילו לא שלחו מרגלים – אף לא היו צריכים למלחמה, ובקלות יתר היו כובשים את הארץ. לעם ישראל היו כל האפשרויות להיכנס לארץ בכבוד, בשמחה, ללא פחד ובוודאי שלא מתוך בכי.

אך בני ישראל בחרו בדרך אחרת בבואם לרשת את הארץ. הם בחרו בדרך שמוצאה הוא פחד גדול, ואחריתה בכי גדול. המחשבה שלהם שהם נראים כ"חגבים" גרמה להם זילות בעיני הכנענים, והיא אף גרמה לכנענים לחשוב כאילו יש להם סיכוי כלשהו להילחם בישראל.

רק אחרי ארבעים שנה, בהם בני ישראל מסתובבים, חוטאים, נופלים ונענשים; אחרי חטא העגל וחטא המרגלים – רק אז בני ישראל מגלים, שכל הפחד שלהם היה דמיוני. המחשבה שהם נראים כ"חגבים" בעיני הכנענים, הייתה כולה טעות. כל הבכי שלהם היה

תאמר לבית יעקב

שו"ת שהופנו למרן הרב בנושאי הבית היהודי

ש. איך תנהג חולה, יולדת או מי שצריך לאכול בשר לצורך רפואה?

ת. יאכלו בשר עוף. וישתדלו להפסיק בכך מז' אב כי אותו היום חמור שבו ביום נכנסו הגויים להיכל. ומי שצריך לכך - מותר גם בו ביום. (עיין כה"ח שם ס"ק קמו, קמז, קמח).

ש: כיצד יש לנהוג עם קטנים בתשעה באב?

ת: קטנים - **עד גיל בר מצוה** לא יצומו את כל צום תשעה באב - אבל אם מבינים הענין של תשעה באב צריכים לצום מספר שעות כדי להתחנך במצוות. אין להאכילם מעדנים אלא רק כדי צרכם, ויש מי שכתב להאכילם לחם ומים בלבד, ולא נהגו כן. קטנים שהגיעו לגיל שמבינים שהוא יום תשעה באב - צריך לחנכם שלא ילבשו מנעלי עור.

(מאמר מרדכי למועדים")

פיה פתחה נשים ונפלאות

תאמין לי, אל תאמין לה

"פעם היה סיפור של בחורה יהודייה שהתאהבה במוסלמי, והיא הייתה צריכה להתאסלם אצל השייח' בעיר ליאון בצרפת. כמה שדיברו אתה לא הועיל כלום. הזדמנתי לאירוע שבו נכח אותו שייח' המוסלמי, ואמרתי בלבי שאולי משמים זימנו אותו לכאן ביחד אתי כדי להציל את הבחורה הזאת מלרדת לשחת. מה עשיתי? התחלתי לדבר בערבית עם השייח' הזה, והוא שמח שהרב של היהודים מכיר את שפתו. כך נפתחה שיחה בינינו, ותוך כדי כך אמרתי לו כי שמעתי שאחת הבחורות היהודיות הולכת להרוויח כסף טוב. היא הולכת להתחתן עם אחד הבחורים העשירים שלהם לקחת את כספו ולברוח.

השייח' התרגז למשמע הדברים, אבל הוא שמח כי הוא במקרה הצליח לדעת את הסיפור הזה לפני שהיא מתאסלמת לפניו מחר, ושמר את הדברים בלבו. למחרת באה אותה הבחורה לפני השייח' כדי להתאסלם. שאל השייח' את הבחור המוסלמי שרצה להתחתן אתה: מאיפה תתפרנסו? אמר לו הבחור שהמשפחה שלו היא משפחה עשירה ויש להם ממה להתפרנס. שאל השייח' את הבחורה: האם תאכלי מצה בפסח או לחם? אמרה לו: אני אוכל מצה.

כעס השייח', ולפני שגירש אותה מבית-הדין השיעי שלהם צעק עליה: את רוצה רק לקחת את הכסף של הבחורים המוסלמים הטובים שלנו. הרב שלכם כבר גילה לי את הסוד. תסתלקי מכאן. וכך ניצלה הבחורה היהודייה מלרדת לשחת".

(מתוך אביהם של ישראל על התורה)

עטרת מרדכי לילדים

פרשת השבוע: דברים

עלון הילדים מבית מרן הגה"צ הראשל"צ הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

מעשה רב

להרגיש בצרת חברו

הרב זצ"ל היה מלמד אותנו לשים לב אחד לכאבו של השני. להתעניין בשלומם של חבירינו. להרגיש אותם ממש, כמו שהארי"ז"ל למד והזהיר על אהבת החברים: "ואם יש איזה חבר מהם בצרה, צריכים כלם לשתף עצמם בצער או מחמת חלי או מחמת בנים ח"ו. ויתפללו עליו וכן בכל תפלותיו וצרכיו ודבריו ושתף את חברו עמו, ומאוד הזהירנו מורי ז"ל בענין אהבת החברים שלנו של חברתנו".

כאשר שהיתי בחו"ל נהגתי להאזין בימי שני עם רעיתי ובתי לשעורו של הרב. באחת הפעמים הבחנתי לפי קולו של הרב שהוא לא מרגיש טוב. אמרתי לסובבים: הרב לא מרגיש טוב, צריך להתפלל עליו. אמרו לי: מנין אתה יודע? אמרתי להם שאני מרגיש בקולו שנוי. וכשנחזר לארץ נשאל אותו.

כשחזרנו לארץ ספרתי לרב את שהרגשתי, והרב אשר לי שכה היה. הוא אמר לי: איך אתה, שהיית במרחק עצום מכאן, הרגשתי, וחלק מהאחרים שהיו כאן לא שמו לב?

הוא ספר שבאמת היו לו כאבים חזקים, ולמרות הכאבים הוא בא לשעור, נשען על ידיית הכסא ובקשי סים את השעור.

היה נכר בו שהוא שמח על כך שאנחנו מישמים את מה שלמד אותנו. (ר' עזרא ברנע, חזן בית-הכנסת "היכל יעקב")

חידושים בפרשה

שבת שלום ילדים יקרים.

בפרשתנו נאמר: "אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר בערבה מול סוף בין פארן ובין תפל ולבן וחרצת ודי זָהָב" (א, א')

"אל כל ישראל" - אלו הוכיח מקצתן, היו אלו שבשווק אומרים: אתם הייתם שומעים מבן עמרם ולא השיבותם דבר מִכָּר וְכָר, אלו היינו שם היינו משיבים אותו. לָכֵן כְּנָסָם כָּלָם וְאָמַר לָהֶם: הֲרִי כָלְכֶם כָּאֵן, כָּל מִי שִׁישׁ לוֹ תְּשׁוּבָה וְשִׁיב" (רש"י)

למשה רבנו ע"ה לא היה רקמול. הוא אסף את כל ישראל - בסך הכל יותר מכפלים מששים רבוא (1,200,000) - ודבר בפניהם, וכלם שמעו אותו. אלמלא היו שומעים אותו כלם, היתה מתעוררת אצל אחדים מהם הטענה שהביא רש"י לעיל, שמא לאלו שלא שמעו היה מה להשיב על תוכחותיו של משה.

אם כן, היה כאן נס גדול, שקולו של משה נמשך והלך לכל המתנה, ולא היה אחד שלא שמע אותו. ועוד נס קרה כאן, שכן לפי חשבון הזמנים המזכרים בתורה, התחיל משה רבנו לדבר עם ישראל כחדש וחצי לפני מותו. כלומר כשהיה כמעט בן מאה ועשרים שנה! ואף על פי כן היה לו כח לדבר ללא הרף, במשך כחדש וחצי, בגיל כל כך מִפְּלֵג. ועוד, משה רבנו היה כבד פה, וכלשונו (שמות ו, י"ב): "ואני ערל שפתיים". ואלו עתה, בסוף שנת הארבעים, הרי הוא עומד ומדבר ללא שום גמגום במשך חדש ושבע, מר"ח שבט עד שבעה באדר (עין פרק א' פסוק ג' ויהי בארבעים שנה בעשתי עשר חדש באחד לחדש דבר משה אל בני ישראל ככל אשר צוה ה' אתו אלהים) וידאי שדבורו של משה לבני ישראל היה בדרך נסית ומעל הטבע, כך שהשכינה מדברת מתוך גרונו, כלשון הזהר (פנחס דף רל"ב ע"א): "שכינתיה מדבר על פומיה דמשה".

("דברי מרדכי")

חידות

- שם אחד הנחלים שעברו בני ישראל לפני שנכנסו לארץ?
- אחד הדברים מהם פחדו המרגלים והפחידו את כל העם?
- איזה שם נוסף יש לארץ רפאים?
- על איזה ארץ סיחון מלך?
- את מי אמצץ סיחון?
- איך קראו למלך הבשן?
- מהו הנקרה הגדול?
- באיזה תאריך התחיל משה רבינו לומר את משנה התורה?

בדיחה

רופא: "איפה כואב לך?"
ילד: "בבית ספר, במיוחד במתמטיקה"

נדולים צדיקים

המקבל רבי חיים אבישלום כהן פרחיה-החלבן

נולד ביפו לעזרא אליהו ובלנקה פרחיה-כהן. צאצא של הרב אליהו הכהן האתמרי. משפחת אביו עלתה לארץ ישראל מטורקיה בשנת 1904 ועסקה בייצור גבינות ומוצרי חלב. בתחלת שנות ה-30 הקים אביו את "מחלבת הכהנים" - מחלבת גבינות בתל אביב, שם עבד גם הרב "החלבן".

מגיל עשרים לערך החל לעבד למחיתו עם בני משפחתו, ב"מחלבת דשן" - מחלבת גבינות בתל אביב, שהיתה בבעלותו. החלבן נחשב לאחרון מקבוצת מקבלים שלמדו יחד בשנות ה-60, ושחלקם כנו על שם המקצועות שמהם התפרנסו גם אביו נמנה עם חבורה זו. לחלבן לא היה מראה חיצוני האפייני למרבית הרבנים: הוא לא גדל זקן בגלל פצעים. לא לבש חליפה ונהג לחבש כובע קסקט. הוא למד שעורים בגמרא ובקבלה בבית הכנסת "בית יוסף" בגבעתיים. בכז' איר התשעט אשפז במצב קשה בבית החולים תל-השומר. וביום יב' אב התשעט נפטר, בדיק בזמן השעור השבועי שנהג להעביר. נטמן בבית הקברות בסנהדריה. זיע"א.

בין הפותרים תערך הגרלה
אחת לחודש על כרטיס ספר
ע"ס 50 ש"ח

את התשובות יש לשלוח עד יום שלישי למייל ateretme@gmail.com
או להניח בתיבה המוגנת בחצר בית הכנסת רחוב זכריה מדאר 331 רחובות
לבירורים 08-9397933